

відсутність незадоволення. Таким чином, можна зробити висновок, що особливості професійної діяльності працівників міліції, що належать до чинників гігієнічних, виступають на перший план у свідомості майбутніх працівників міліції. Чинники, які належать до внутрішньомотиваційних, знаходяться ніби «в тіні» чинників зовнішньо мотиваційних (факторів гігієни праці). Отже, можна припустити, що внутрішня мотивація у більшості майбутніх працівників міліції є слабкою. Це припущення знайшло підтвердження у даних опитування магістрів, яке стосувалося їхніх професійних планів. Так, обираючи варіанти завершення речення «Якби моє працевлаштування залежало тільки від мене, то...» лише 9 з 65 магістрів (13,85 %) обрали варіант «я б працював (-ла) в міліції» (опитування проводилося 29.11. 2013, тобто до розгону протестної акції студентів на Майдані незалежності і посилення у зв'язку з цим негативного ставлення до міліції з боку громадян).

Марков М.М.,

кандидат юридичних наук, викладач
кафедри спеціальної техніки та
оперативно-розшукового документування
ННІПФПСКМ НАВС

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ ПО ЗВІЛЬНЕННЮ ЗАРУЧНИКІВ

Психологічне забезпечення діяльності групи захвату, що здійснює звільнення заручників, включає комплекс організаційних та психологічних заходів, що проводяться з цілями:

- забезпечення необхідними для успішного проведення операції психологічного стану та професійної працездатності особового складу;
- попередження професійних помилок і втрат особового складу, обумовлених його психологічним станом та працездатністю;
- створення необхідних умов для нормалізації психологічного стану заручників, забезпечення їх адекватної поведінки під час силових заходів.

Підготовка до проведення силових заходів по звільненню заручників починається зразу після отримання відповідної оперативної інформації. При цьому з максимальною ефективністю використовується час, який надається для ведення переговорів. Момент початку силових заходів диктується, як правило, незалежним від групи захвату обставинами.

Попередню задачу особовому складу керівник групи ставить звичайно під час руху в район операції. З прибуттям на місце задачі і порядок роботи групи захвату (ГЗ) конкретизуються з врахуванням інформації, що мається про озброєність злочинців, їх фізичні та психологічні характеристики, особливо лідерів, розташування, можливості взаємодії. Всі учасники силових заходів повинні отримати, також, максимум свідчень про заручників, точне місце їх розташування, умовах утримання (ступінь ізоляції, міцність дверей, засував, наявність охорони і т.д.), можливості і шляхи переміщення, фізичний та морально-психологічний стан.

По мірі отримання нових даних про злочинців та заручників вони у повному об'ємі доводяться до особового складу та використовуються для уточнення організації та тактики дій групи захвату. Організація порядку спільної діяльності учасників бойових дій попередньо відпрацьовується на схемі (макеті) місцезнаходження заручників та злочинців. Для забезпечення необхідним в екстремальній обстановці наглядно-образного сприйняття своїх можливих дій доцільно використання моделей основних приміщень, прикриттів, а також діючих осіб(злочинців, заручників та учасників бойових дій), інші наглядні засоби підготовки. Найбільш ефективні у цьому смислі натуральні макети приміщення, повітряного судна, вагона, автобуса і т.д., в яких ролі основних осіб поперемінно виконують працівники групи захвату.

У процесі модельних тренувань кожний учасник бойових дій повинен вголос викласти свої задачі та роль у взаємодії з партнерами, порядок своїх переміщень та дій, точно демонструючи це на моделі. За наявності яких-небудь сумнівів розповісти про них керівнику групи та, по можливості, виказати свої варіанти.

Керівник групи, який здійснює в процесі тренувань контроль готовності особового складу, по можливості не перериває працівників, проявляє витримку і такт. Найбільш успішні пропозиції потрібно відмічати безпосередньо в ході тренувань. То же стосується сумнівів та помилок працівників. Вони повинні бути якнайдетальніше обговоренні для уникнення фіксації стану невпевненості або неправдивих представлень. Таке попереднє відпрацювання групи захвату забезпечує адекватність оцінки ситуації, формує почуття впевненості у власних силах та надійності партнерів, сприяє мобілізації психічних резервів, створює позитивний настрій на успіх операції. Тому бажана участь в тренуваннях всіх учасників силових заходів, включаючи резерв.

Психологічний контроль проходять всі учасники дій на всій протяжності їх підготовки до проведення даної спеціальної операції. Метою психологічного контролю є визначення степені відповідності

емоційної стійкості, психологічної готовності та професійної працездатності учасників бойових дій вимогам екстремальної обстановки та майбутньої діяльності. Для здійснення психологічного контролю відповідний за забезпечення силових заходів психолог використовує методи психологічного нагляду та індивідуального психологічного співбесіди. В процесі нагляду необхідно звертати увагу на ступінь залученості працівників у підготовчу роботу, рівень їх психофізіологічної мобілізації на виконання майбутнього завдання, зовнішній вигляд, адекватність настрою та поведінки працівників поточної обстановки, що прогнозується на основі тактичного плану. Крім того, важливе значення для визначення ступені психологічної готовності мають дані про психотравмуючі обставини та режим життєдіяльності працівників у добу, яка передує операції. За наявності сумнівів в морально-психологічній готовності та професійної працездатності кого-небудь з учасників силових заходів психологу необхідно повідомити про це керівнику ГЗ. З його дозволу провести з відповідними працівниками індивідуальні співбесіди. В ході співбесід повинні бути з'ясовані питання, що виникли, при необхідності для цього доцільно використати експрес-методи психологічної та психофізіологічної діагностики. За висновками психологічного нагляду та індивідуальних співбесід відповідальний психолог виносить висновок про рівень морально-психологічної готовності та професійної працездатності особового складу, а також про наявність у працівників протипоказань в участі в операції, якщо рівень їх готовності та працездатності не відповідає екстремальним вимогам майбутньої діяльності.

Мартенко О.Л.,

кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри юридичної психології НАВС;

Ручка В.В.,

магістр кафедри юридичної психології НАВС

ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Напружена діяльність при охороні громадського порядку, як правило, супроводжується швидкою витратою фізичних та психологічних ресурсів особи, і якщо їх не вдасться в короткий час відновити, це неминуче призводить до спаду активності, породжує неточності, помилки. Спеціальні форми професійно-психологічної підготовки проводяться